
Review: Novi koncepti v oblikovanju urbanega okolja

Reviewed Work(s): Emerging Concepts in Urban Space Design by Geoffrey Broadbent

Review by: Ivan STANIČ

Source: *Urbani Izziv*, No. 18, VREDNOTE IN VREDNOTENJE (december 1991 / December 1991), p. 78

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/44180689>

Accessed: 20-02-2025 15:51 UTC

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at

<https://about.jstor.org/terms>

This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

JSTOR

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

Ivan STANIČ

Novi koncepti v oblikovanju urbanega okolja*

Urbanistično oblikovanje postaja čedalje pomembnejš, v času, ko se mesta razvijajo in pritiski na obstoječe strukture in odprte površine naraščajo. Tako pravi nadvse uspešni publicist Geoffrey Broadbent, avtor knjige *Urban Concepts in Urban Space Design*. Ponuja jasno analizo narave mnogih problemov pri oblikovanju mest ob identifikaciji zgodovinskih pogojev za njihov nastanek in razlag koordiniranih načinov reševanja. Ponuja tudi kritiko racionalističnih in empirističnih tendenc v sodobni arhitekturi in urbanističnem načrtovanju v odnosu do filozofske misli, prisotne v teoriji oblikovanja skozi čas. Prikazani primeri s celega sveta prispevajo k celoviti informaciji oziroma dajejo referenco za nadaljnje zanimanje ali raziskovanje.

Uvodoma pojasnjuje posamezne urbanističnooblikovalske koncepte, ki so znani skozi vso zgodovino urejanja mest, po eni strani iregularni prostor in agregirani iregularni prostor, s prikazom islamskih in španskih modelov po drugi pa grid - mrežo (castrum, bastion), ki pa izhaja iz popolnoma neurbanega fenomena, in sicer kulture pluga ali pa logike oranja.

Različnost paradigem pojasnjuje s pomočjo dveh podobnih prostorov, ki pa sta vendarle zgrajena iz popolnoma različnih filozofij in s sledno urbanističnooblikovalskih izhodišč. Če je Piazza San Marco v Benetkah grajena postopno in je končni sedaj znani videz posledica različnih snovalskih zamisli in časov nastanka (ter ustvarjene raznolikosti celote), je Place Stanislas v Nancyju zgrajen po enotnem konceptu, ki je intelektualno strogo čist (ter ustvarja dolgčas) oziroma selektivno dostopen.

Recenzija

Prvo razmišljanje o prostoru označuje pitoreskna iregularnost, drugo pa iskanje univerzalnih resnic, ki se končno manifestira v čisti racionalni geometriji.

Mesta 20. stoletja označujejo tehnološko povzročene spremembe, porast prometa in uporaba električne energije, kar se pozna tudi na morfologiji mesta oziroma, vsebinsko gledano, na razporejanju mestnih programov v odnosu do maksimizacije profita. Velika mesta v ZDA ponuja kot primere, kjer se dodaja empirična ad hoc dogajanja k racionalni osnovni shemi, z izhodišči v dnevnem pragmatizmu.

Nove teorije 19. in 20. stoletja izhajajo iz omenjenih filozofij in so vnesle dodatno zmedo ali pa pojasnila v vrednostne sisteme. Nekatere izmed teh novih teorij so: sanitarni pogoji (Birmingham, London), pospeševanje prometa (Pariz, Berlin), akcija "City Beautiful" - spontana radost v raznolikosti in lepoti, vrtna mesta, sosedstva in končno Ville Radieuse, katerim pa sledijo Jane Jacobs, Christopher Alexander, Peter Cowan idr. z razlago različnih urbanih realnosti.

Neoracionaliste s Aldom Rossijem na čelu (z zakladnico razmišljanj Bruna Tauta, Ludwiga Hilbersheimerja, frankfurtske šole 20. let in nenazadnje Marxa in Engelsa) je Manfredo Tafuri označil kot "liste, ki dajejo prednost tihi brezčasovni, brezosebni čistosti pred ideološko pobarvano arhitekturo". Zraven sta tudi brata Krier, ki ob razumevanju urbane tipologije kreirata urbani prostor.

Neoempiristov Gordona Cullena, Kevina Lyncha, Christopherja Alexandra in Charlesa Moorea ne označuje tako izrecno niti natančno, menim pa, da je avtor knjige v lastnih razmišljanjih bližji tem filozofskim izhodiščem oziroma empirističnemu pojmovanju arhitekture in postopnemu urejanju prostora. "Kaos je zelo blizu, bližina in preprečevanje le-tega pa daje moč ..."

Knjigo zaključuje s primeri urejanja mest v zadnjem času, kot so npr. veliki berlinski projekt in projekt

pariških spomenikov, ter z opazko o dekonstruktivizmu in razmišljanju o prihodnosti načrtovanja mest. Tudi sam se ni mogel izogniti procesu prevrednotenja "vrednot" oziroma neskončni paleti možnosti, ki jih prinaša prihodnost.

Ivan Stanič, dipl. inž. arh.

Opomba:

Geoffrey Broadbent, *Emerging Concepts in Urban Space Design*, Van Nostrand Reinhold, New York, 1990, 380 str.

Geoffrey Broadbent je profesor arhitekture na politehniku v Portsmouthu.

Marko KOŠČAK

Poročilo o triinpolmesečnem bivanju v Angliji (Birmingham)

V mesecu aprilu 1991 sem odšel na triinpolmesečno študijsko izobraževanje v Birmingham v Angliji. To izobraževanje je bilo sestavni del podiplomskega študija IPŠPUP-a na FAGG-ju v Ljubljani. Tu sem študiral kot mladi raziskovalec - za pretok - Urbanističnega inštituta v Ljubljani.

Prvo spoznavanje Anglije in njenega sistema planiranja in še posebej, urejanja podeželja oz. ruralnih območij se je začelo s pomočjo mentorja prof. Anthonya S. Travisa. On je bil direktor oddelka za planiranje na univerzi v Birminghamu, sedaj pa se ukvarja predvsem s svetovanjem. Je posebej priznan strokovnjak za vzhodno Evropo, v Jugoslaviji (bivši) pa je sodeloval pri projektu za nacionalni park v Plitvicah in pri nekaj projektih na dalmatinskih otokih, tako da je bil stik z njim zelo hitro vzpostavljen.